

نگاهی به دیدار وزیر خارجه آمریکا از جمهوری آذربایجان

سرویس آذربایجان / خبرگزاری آران

نویسنده: دکت افشا، سلیمان، تحلیلا، گ مسانا، قفقاز، ه سف سانه، ادا، د، آذربایجان، (اباب)، مقدمه

هیلاری کلینتون در چارچوب سفر خود به اروپای شرقی و قفقاز جنوبی، پس از دیدار از ا کراین و لهستان وارد باکو پایتخت جمهوری آذربایجان شد و در فرودگاه بین المللی حیدر علیف مورد استقبال المار محمد یارف همتای آذربایجانی خود قرار گرفت. وی پس از دیدار و مذاکره با الهام علیف رئیس جمهور و همتای آذری خود و نمایندگان از نهادی غیر حکومتی جوانان و نثار تاج گل بر مزار شهدا و سرباز گمنام و همچنین شرکت در یک کنفرانس مطبوعاتی در فرودگاه باکو، این کشور را به مقصد ایروان پایتخت ارمنستان ترک نمود. کلینتون مقصد نهائی سفر خود را تفلیس پایتخت گرجستان در نظر گرفته است. اهم اظهارات وزیر امورخارجه آمریکا در دیدار با مقامات آذری، نمایندگان تشکل های غیر حکومتی جوانان و کنفرانس مطبوعاتی:

بحران قره باغ

- ضمن اظهار اینکه روند حل مناقشه در مرحله سخت خود قرار دارد گفت برای پیدا شدن راه حل مناقشه قره باغ امیدوار است، وی با تاکید براینکه زمان حل این مناقشه فرا رسیده است اصول حل بحران مذکور را به شرح ذیل اعلام نمود:

- ضرورت حل صلح آمیز بحران و عدم توسل به زور
- حفظ تمامیت ارضی و برخورداری مردم از حق تعیین سرنوشت
- تاکید بر برداشتن گام های جدی از سوی دو طرف
- تاکید بر اینکه ملت های آذربایجان و ارمنستان باید در شرایط صلح و امنیت زندگی کنند.
- تاکید بر اینکه حل مناقشه قره باغ منجر به شکوفائی و تقویت ثبات منطقه خواهد شد.
- ارزیابی مثبت از دیدار اخیر روسای جمهور آذربایجان، ارمنستان و روسیه در سن پترزبورگ روسیه در خصوص بحران قره باغ
- اشاره به فعالیتهای زیاد و حصول پیشرفت در روند حل مناقشه قره باغ توسط گروه مینسک سازمان امنیت و همکاری اروپا و عدم ایجاد جهش در روند حل بحران و تاکید بر اینکه آمریکا می خواهد این جهش را مشاهده کند.

- اعلام آمادگی مجدد بمنظور استمرار تلاشها و کمک آمریکا به حل مناقشه قره باغ و تاکید بر اینکه حل نهائی بحران به توانائی اتخاذ تصمیم از سوی رهبران دو کشور بستگی دارد.
- ابراز تاسف از تبادل آتش در خطوط تماس در مناطق جنگی و کشته شدن سربازان (که ظاهرا در آتش بس بسر می برند) و تاکید بر تداوم کمکهای انسان دوستانه آمریکا به کسانی که در این درگیری ها دچار خسارت می شوند.

- تاکید بر اینکه به نماینده آمریکا در گروه مینسک دستور داده است تا در خصوص اعاده سرباز کشته شده آذری توسط ارمنستان به آذربایجان تلاش نماید.
مناسبات دوجانبه

مناسبات ضروری محکم و عمیقی میان دو کشور در زمینه های مختلف از جمله تجارت و تحصیل و... وجود دارد. اصلاحات در زمینه اقتصاد و انرژی از روند بهتری برخوردار بوده و فضای تجارت در این کشور بهبود یافته است.

- در مورد الفای ماده 907 دولت اوپاما نظر مثبت دارد اما تصمیم نهائی با کنگره آمریکاست.
- این نخستین سفر من به آذربایجان است، اما سفر آخر نخواهد بود. ما به فکر استمرار گفتگوها با آذربایجان هستیم.
دمو کراسی و انتخابات

در آذربایجان دموکراسی پیشرفت کرده اما در مقایسه با سایر کشورهای مستقل و آزاد مشکلاتی در این زمینه وجود دارد. از انتخابات آتی پارلمانی در آذربایجان (ماه نوامبر سال جاری) حمایت می کنیم و آماده همکاری در این خصوص هستیم.

- وظیفه من کمک به توسعه دموکراسی، آزادی و فعال شدن جوانان است. تکنو لوژی های امروز در حال تغییرند، اما آمریکا تصور میکند که آزادی بیان تغییر ناپذیر و تامین شدنی است. در این زمینه آذربایجان پیشرفت جدی نموده است، اما هنوز کارهای انجام نشده (ناتمام) زیادی مانده است که باید انجام شود.
- دموکراسی تنها آزادی انتخابات نیست بلکه آزادی فعالیت نهادهای حقوقی و احزاب نیز ضروریست. آمریکا در این زمینه هم آماده کمک به آذربایجان است. من به توانمندیهای آذربایجان بسیار خوش بین هستم. آذربایجان دارای تاریخی فوق العاده و منابه عظیم است و اینها شرایط لازم را برای توسعه هرچه بیشتر این کشور فراهم نموده است. آمریکا آماده کمک به دولت و ملت آذربایجان برای شکوفائی دولتی دموکراتیک، مستقل و برخوردار از حکمیت ملی می باشد.

مبارزه با تروریسم

- نیروهای نظامی آذربایجان و آمریکا دوشادوش یکدیگر در کوزوو، افغانستان و عراق همکاری می کنند. ما به تعمیق هر چه بیشتر روابط دو کشور می اندیشیم. من آذربایجان را کشوری با توانمندی های بزرگ می بینم.

ملاحظات

- الهام علی اف، رئیس جمهوری آذربایجان در کنفرانسی مطبوعاتی با حضور هیلاری کلینتون وزیر امور خارجه امریکا اعلام کرد: ما انتظار داریم که دولت امریکا برای حل و فصل مناقشه باکو و ایروان بر سر منطقه جدایی طلب قره باغ با دو کشور و دیگر طرفهایی که برای حل این مسئله تلاش می کنند، همکاری نماید. وی گفت: مسئله قره باغ برای ما از اهمیت زیادی برخوردار است چرا که اختلاف بر سر این مسئله مهمترین تهدید برای امنیت منطقه به شمار می رود. علیف افزود: ما خواستار آن هستیم که در کوتاه ترین زمان ممکن برای مناقشه قره باغ یک راه حل مبتنی بر قوانین بین المللی پیدا شود. رئیس جمهور آذربایجان اضافه کرد: مردم کشور ما از این مناقشه و پیامدهای آن رنج می برند.

هیلاری کلینتون در واکنش به سخنان الهام علیف گفت: مشکلاتی که شما از آن رنج می برید برای ما نیز حائز اهمیت است.

- نمایندگان گروه "مینسک" سازمان امنیت و همکاری اروپا در شرایطی روز شنبه (89/4/12) در ایروان پایتخت ارمنستان نشست برگزار نمودند که طرف دو هفته اخیر، تنش ها پیرامون این منطقه بشدت افزایش یافته است. نمایندگان روسیه، آمریکا و فرانسه (روسای گروه مینسک) در این دیدار روند حل و فصل مسئله قره باغ را مورد بحث قرار دادند.

آنها همچنین با رئیس جمهور خودخوانده قره باغ نیز در خانکندی مرکز قره باغ دیدار و گفتگو نمودند.

- روسای گروه مینسک قرار بود 14 تیر عازم باکو شوند. اما به دلیل سفر وزیر خارجه آمریکا به باکو در روز یکشنبه و بمنظور دیدار با وی یک روز زودتر از موعد مقرر وارد باکو شدند.
برنارد فاسیه رئیس فرانسوس، ایگور پوپوف رئیس روسی و رابرت براکه رئیس آمریکائی گروه مینسک قرا است با رئیس جمهور و وزرای امور خارجه و دفاع آذربایجان دیدار و گفتگو نمایند.

- روسای گروه مینسک با توجه به برگزاری نشست قریب الوقوع وزرای امورخارجه سازمان امنیت و همکاری اروپا در آلمانی قزاقستان (16 و 17 جولای سالجاری) در ایروان و باکو در خصوص کم و کیف مذاکرات وزرای خارجه آذربایجان و ارمنستان در زمینه مناقشه قره باغ که قرار است در حاشیه اجلاس مذکور وبا مشارکت آنان برگزار شود بحث وتبادل نظر

نموده اند.

- روسای جمهوری روسیه، فرانسه و آمریکا در اجلاس اخیر سران گروه‌های هشت و بیست کشور در کانادا از رهبران ارمنستان و آذربایجان خواستند، در زمینه پذیرفتن اصول حل و فصل مناقشه قره باغ بمنظور تنظیم موافقت نامه صلح میان دو کشور تلاش کنند

- رهبران گروه های مسلح قره باغ اعلام کرده اند در صورت آغاز جنگ، خط لوله نفت باکو- تفلیس- ارض روم و خط لوله گاز باکو-تفلیس- جیحان را که از نزدیکی منطقه قره باغ عبور می کند، مورد حمله قرار خواهند داد.

- قره باغ در سال 1988 بصورت یکجانبه از آذربایجان اعلام استقلال کرده و این مسئله منجر به مناقشه خونینی شده که بر اثر آن شمار زیادی از نیروهای ارمنستان و آذربایجان کشته شدند و این منطقه و هفت استان همجوار آن در کنترل جدایی طلبان قره باغ قرار دارد.

- در آستانه سفر هیلاری کلینتون وزیر امور خارجه آمریکا به باکو، اقدام کنگره آمریکا در تخصیص کمک مالی بلاعوض به جدایی طلبان قره باغ برای سال 2011 موجب اعتراض تشکل ها و شخصیت های سیاسی جمهوری آذربایجان شد.

- سازمان آزادیبخش قره باغ (قات) با انتشار بیانیه ای این اقدام آمریکا را حمایت از تجزیه طلبی و نشان دهنده دروغ بودن شعارهای واشنگتن برای مقابله با تروریسم خواند. در بیانیه سازمان آزادیبخش قره باغ آمده است آمریکا با اینگونه اقدامات به دنبال وادار ساختن باکو به پذیرش طرح صلح ننگین درباره قره باغ است. قات با درخواست از مقامات جمهوری آذربایجان برای خودداری از دیدار با هیلاری کلینتون خواهان برکناری آمریکا از جمع روسای گروه مینسک برای حل مناقشه قره باغ شد.

- آیدین میرزاده از نمایندگان حزب حاکم یی آذربایجان در پارلمان این کشور نیز گفت آمریکا عمدا از جدایی طلبان قره باغ حمایت می کند. وی با طرح این سوال که آیا آمریکا نمی داند که با این روش احیای تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان ممکن نخواهد بود؟ از مقامات باکو خواست به هیلاری کلینتون در این خصوص تذکر دهند.

- راسیم آقاییف از کارشناسان سیاسی نیز با اشاره به سابقه سیاست های آمریکا و انگلیس در حمایت از ارمنه، افزود حمایت محافل صهیونیستی آمریکا از قره باغ و تخصیص کمک مالی به جدایی طلبان تعجب آور نیست. در ادامه سیاست های حمایتی آمریکا از قره باغ، کنگره آمریکا اخیرا کمک ده میلیون دلاری بلاعوض به جدایی طلبان قره باغ برای سال 2011 را تصویب کرد.

- نورو محمداف، رئیس بخش روابط بین الملل نهاد ریاست جمهوری آذربایجان طی مصاحبه ای با شبکه آن.اس آذربایجان پیش از ورود کلینتن به باکو و در واکنش به تخصیص کمک مالی آمریکا به ارمنه قره باغ گفته بود بهتر است واشنگتن مسائل را (در خصوص مناقشه قره باغ) دقیقتر مورد بررسی و ارزیابی قرار دهد.

- کنگره آمریکا سال گذشته نیز برای سال جاری میلادی کمک هشت میلیون دلاری به قره باغ اختصاص و همزمان کمک های مالی بلاعوض به جمهوری آذربایجان را (باستاند ماده 907 کنگره) متوقف کرد.

- اقدام اخیر کنگره آمریکا در شرایطی است که جمهوری آذربایجان پیش از این به حمایت های آمریکا از جدایی طلبان قره باغ اعتراض کرده است که با بی اعتنائی واشنگتن همراه بوده است.

- اختصاص کمک مالی برای جدایی طلبان قره باغ از سوی کنگره آمریکا چند روز قبل از سفر وزیر خارجه آمریکا به باکو قابل تامل بوده و حاکی از ارسال پیامی از سوی این کشور به آذربایجان می تواند تلقی شود.

- همزمان با حضور وزیر خارجه آمریکا در باکو دیوید هریس رئیس کمیته یهودیان آمریکا نیز در این کشور به سر می برد. وی برخلاف هیلاری کلینتون که از محل دفن حیدر علیف در محل موسوم به فخری خیابان (محل دفن شخصیت های سیاسی، فرهنگی مشهور آذربایجان) بازدید نکرد، به این مکان رفته و تاج گلی بر مزار حیدر علیف نثار کرد.

- یک روز پیش از ورود هیلاری کلینتن به باکو، رئیس جمهور آذربایجان با ارسال پیامی به همتای آمریکائی خود ضمن تبریک فرا رسیدن روز ملی این کشور (روز استقلال) توسعه، تحکیم و تعمیق روابط دو کشور در ابعاد دوجانبه، منطقه ای و بین المللی بویژه در زمینه تامین امنیت انرژی، تهدیدها و هشدارهای جهانی، تقویت ثبات منطقه ای مبارزه علیه تروریسم را از زمینه های موفقیت آمیز همکاری های دو کشور دانسته و بر استمرار این روابط بر پایه تداوم و تحکیم دوستی فی مابین تاکید نموده بود. الهام علیف همچنین در این پیام با اشاره به اینکه خدشه به تمامیت ارضی کشورش دردناک ترین مشکل ملت آذربایجان است، خواستار کمک آمریکا بعنوان یکی از روسای گروه مینسک در حل سریع صلح آمیز و عادلانه مناقشه قره باغ و آزادسازی اراضی اشغالی این کشور براساس قواعد شناخته شده بین المللی و حفظ تمامیت ارضی آذربایجان شده بود.

- المار محمد یارف در کنفرانس مطبوعاتی مشترک با همتای آمریکائیش در فرودگاه باکو ضمن اشاره به پیشرفتهای آذربایجان در زمینه دموکراسی از گامهای مهمی که این کشور در زمینه تقویت ثبات و اصلاحات و توسعه کشور برداشته سخن گفت. وی همچنین با تاکید بر نقش مهم آمریکا در تامین امنیت جهانی و محیط بین الملل، آمریکا را نمود قدرت و صلح و ثبات جهانی قلمداد نمود.

- از فضای حاکم بر سفر کلینتون و سخنان مطرح شده از سوی وی و مطالب مندرج در رسانه های آذربایجان و عدم انتشار محتوای مذاکرات وزیر خارجه آمریکا با رئیس جمهور آذربایجان و عدم طرح مسؤل تنش زا و حساس در خصوص مسائل منطقه و ایران، چنین می توان احتمال داد که مذاکرات پشت درهای بسته مقامهای دو کشور شامل مسائل مربوط به ایران بویژه موضوع تحریم های جدید شورای امنیت سازمان ملل و کنگره آمریکا علیه ایران و مسائل مربوط به قره باغ، اوضاع گرجستان، همکاری باکو- مسکو، وضعیت پایگاه راداری قبله در آذربایجان که تحت اجاره روسیه بوده و احتمالا بصورت مشترک با واشنگتن مورد استفاده قرار دارد، مسائل دریای خزرانتقال انرژی از آذربایجان، مناسبات باکو &ndash؛، آنکارا، انتخابات آتی مجلس ملی در آذربایجان و وضعیت زندانیان سیاسی آذربایجان و فعالیت های مخالفان دولت باکو از محورهای مهم مذاکرات هیلاری کلینتن و الهام علیف بوده است.

- تا لحظه تهیه این گزارش خبری در خصوص دیدار وزیر خارجه آمریکا با رهبران احزاب مخالف دولت از جمله، جبهه خلق، مساوات، دموکرات و... منتشر نشده است. قبل از سفر کلینتن به باکو خبری در خصوص دیدار وی با نمایندگان احزاب مخالف دولت در برخی از رسانه ها منتشر شده بود. بنظر می رسد این دیدار با مخالفت دولت باکو مواجه شده و دیدار وزیر خارجه آمریکا با نمایندگان تشکلهای جوانان از قبیل دالقا (یعنی موج)، کلوپ جوانان و ایرلی (یعنی رو به جلو رفتن) و... جایگزین دیدار وی با نمایندگان احزاب مخالف شده است. سخنان کلینتون در دیدار با جوانان در خصوص مسائل مربوط به دموکراسی و انتخابات آتی پارلمانی در آذربایجان این احتمال را تقویت میکند.

- همزمان با دیدار کلینتون از باکو عده ای از مخالفان دولت آذربایجان تلاش کردند تا با تجمع در مسیر تردد وی، نظر وزیر خارجه آمریکا را به خود جلب کنند که با مخالفت نیروهای پلیس آذربایجان مواجه شده و موفق به انجام آن نشدند. علیرغم اینکه با احتمال زیاد کلینتون از این حادثه توسط عوامل خود در سفارت این کشور در باکو مطلع بود و واکنشی از خود نشان نداد.

نظریه

با نگرش به اخبار مربوط به سفر وزیر خارجه آمریکا به آذربایجان و محتوای اعلام شده از مذاکرات وی با مقامات آذری بنظر می رسد :

- در نشست قریب الوقوع وزرای خارجه سازمان امنیت و همکاری اروپا در آلمانی قزاقستان و دیدار و مذاکره وزرای خارجه آذربایجان و ارمنستان در حاسیه این نشست با مشارکت گروه مینسک در خصوص حل بحران قره باغ (که احتمالا پیرامون طرح بازبینی شده مادرید صورت خواهد گرفت) نتیجه قابل توجهی حاصل نگردد. با توجه به نوع و جنس موضع گیریهای وزیر خارجه آمریکا نه تنها این پیش بینی با احتمال زیاد صحیح خواهد بود. بلکه چشم انداز مثبتی که برای آینده نزدیک بتوان تصور نمود در این خصوص مشاهده نمی شود. کمک نقدی واشنگتن به ارمنه قره باغ و عدم کمکش به باکو و تاکید بر ضرورت تعیین سرنوشت قره باغ توسط ساکنان این منطقه چشم انداز مثبتی را که به نفع آذربایجان باشد نشان نمی دهد.

- طرح تکراری برخی موضوعات قدیمی مانند حضور نیروهای بین المللی در محور قره باغ- ارمنستان (شهر لاجین) و نیز در میانه خطوط تماس نیروهای نظامی دوکشور درگیر و آزادسازی مرحله ای شهرهای اشغالی آذربایجان به استناد طرح تجدید نظر شده موسوم به طرح مادرید که از سوی گروه مینسک تدوین گردیده و عدم پاسخ طرف ارمنی به این طرح علیرغم اعلام آمادگی طرف آذری و برخی عوامل دیگر که بصورت مستقیم و غیر مستقیم در این بحران تاثیر گذار است از اهم عواملی است که سبب میشود تا چشم انداز حل بحران را نتوان امیدوار کننده و مثبت ارزیابی نمود.

- در بعد داخلی بسیار بعید بنظر می رسد که آمریکا بخواهد و بتواند از مخالفین دولت آذربایجان حمایت نماید. احزاب مخالف دولت باکو پس از سفر وزیر خارجه آمریکا به آذربایجان بیش از گذشته دچار سرخوردگی شده و از میزان امیدواریشان به واشنگتن بیش از پیش کاسته خواهد شد. آمریکا همواره به منافع ملی خود اولویت قائل بوده و دموکراتیزه کردن کشورها را ابزاری برای نیل به آن می داند و در کشورهایی که منافعش تامین باشد اساسا موضوع دموکراسی صرفا ابزاری بیش نیست. به تعبیر دیگر دموکراسی باید به نفع آمریکا باشد، اگر نه حتی کشور دموکراتیک هم باشد مورد پسند و حمایت آمریکا نخواهد بود.

- و بالاخره می توان در مجموع سفر رئیس دستگاه دیپلماسی آمریکا به آذربایجان هر چند که از حیث حل بحران قره باغ (ان هم به نفع آذربایجان) با احتمال زیاد نتیجه ای نخواهد داشت. اما با توجه به شرایط موجود در منطقه و مشغولیت های آمریکا در عراق، افغانستان، پاکستان، خاورمیانه و مسائل مربوط به ایران، این سفر را می تواند در برخی ابعاد سیاسی، اقتصادی و امنیتی به نفع آذربایجان ارزیابی نمود.

منابع

در تهیه این گزارش از اخبار مندرج در سایت خبرگزاری آبا (جمهوری آذربایجان) که بزبان آذری می باشد و همچنین از مطالب مندرج در سایت ایراس، خبرگزاری های ایلنا، ایرنا و برخی سایت های دیگر بهره برداری شده است.

پایان پیام.